

**przy
Prezesie Rady Ministrów**

RL.461.15/2022

**Opinia o projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny
oraz niektórych innych ustaw (UD 222)**

1. Przedmiot opinii

Przedmiotem opinii jest projekt nowelizacji ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (UD 222, dalej: Projekt). Zakres projektowanej nowelizacji obejmuje m.in. zmiany w:

- a) ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1740 z późn. zm., dalej: k.c.);
- b) ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359, dalej: k.r.o.);
- c) ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1805 z późn. zm., dalej: k.p.c.);
- d) ustawie z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1990 z późn. zm.);
- e) ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.);
- f) ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2070 z późn. zm.);
- g) ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 709 z późn. zm.).

Aktualnie przedmiotem opinii jest Projekt w wersji z dnia 28 marca 2022 r. W znacznym stopniu Projekt ten jest identyczny z projektem ustawy w wersji z dnia 15 grudnia 2021 r., który to projekt Rada Legislacyjna oceniała w Opinii z 18 lutego 2022 r. Obecnie Rada Legislacyjna podtrzymuje pozytywną ocenę Projektu wyrażoną we wskazanej wyżej opinii. Zidentyfikowana przez Radę Legislacyjną istotna różnica pomiędzy projektem z 15 grudnia 2021 r. i Projektem z 28 marca 2022 r. polega na tym, że Projekt w wersji z dnia 28 marca b.r. zawiera szersze oraz nowe zmiany w Kodeksie postępowania cywilnego (art. 3 projektu w wersji z dnia 28 marca b.r.). Z uwagi na powyższe, obecnie Rada Legislacyjna skupiła się na

zaopiniowaniu rzeczono projektu ustawy (w wersji z dnia 28 marca b.r.) w tym ostatnio wspomnianym zakresie, tzn. głównie w zakresie zmian w Kodeksie postępowania cywilnego.

2. Uwagi szczegółowe

Zmiana projektowanego art. 515(1) k.p.c. nie budzi wątpliwości. W pierwotnej wersji Projektu przepis ten brzmiał: „Jeżeli ustawa nakłada na sąd obowiązek ustalania faktów lub uczestnik postępowania uprawdopodobni, że uzyskanie istotnych informacji jest nadmiernie utrudnione lub powodowałoby nieuzasadnioną zwłokę, sąd może je pozyskać w szczególności za pośrednictwem dostępnego systemu teleinformatycznego”. Obecnie Projektodawca zaproponował brzmienie: „Jeżeli ustawa nakłada na sąd obowiązek ustalenia faktów lub uczestnik postępowania uprawdopodobni, że uzyskanie istotnych informacji jest nadmiernie utrudnione lub powodowałoby nieuzasadnioną zwłokę, sąd może je pozyskać w szczególności w drodze elektronicznej z dostępnych rejestrów publicznych”. Zmiana ta ma charakter nie tylko techniczny, ale realnie rozszerza możliwości pozyskiwania istotnych dla sprawy informacji.

Projektodawca, w związku z projektowaną regulacją art. 515(1) przewidział również uchylenie § 3 w art. 641, zgodnie z którym przy oświadczeniu należy złożyć wypis aktu zgonu spadkodawcy albo prawomocne orzeczenie sądowe o uznaniu za zmarłego lub o stwierdzeniu zgonu, jeżeli dowody te nie zostały już poprzednio złożone. Projektowane rozwiązanie ogranicza zakres wymogów nakładanych na składającego oświadczenie. Rozwiązanie to należy ocenić pozytywnie.

Pozytywnie należy również ocenić dodanie w art. 641 § 3(1) i 3(2) w brzmieniu: „§ 31(.) Rodzic, składając w imieniu małoletniego dziecka oświadczenie o odrzuceniu spadku informuje o:

- 1) uprzednim odrzuceniu spadku przez któregośkolwiek z rodziców;
 - 2) przyjęciu spadku przez innego zstępnych rodziców tego małoletniego dziecka;
 - 3) przysługiwaniu władzy rodzicielskiej i jej zakresie
- chyba, że przed złożeniem oświadczenia wydane zostało zezwolenie sądu na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka w postaci odrzucenia spadku.

§ 3(2) Pod względem skutków karnych podanie informacji wskazanych w paragrafie poprzedzającym jest równoznaczne ze złożeniem zeznań pod przyrzeczeniem, o czym sędzia lub notariusz powinien uprzedzić składającego oświadczenie.”.

Nie budzi również wątpliwości projektowana regulacja art. 643 k.p.c., która nakłada na sąd spadku zawiadomienie o odrzuceniu spadku wszystkie znane sądowi spadku osoby, które

zgodnie z treścią oświadczenia i przedstawionych dokumentów są powołane do dziedziczenia (projektowany art. 643).

Biorąc pod uwagę, że postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku jest orzeczeniem merytorycznie rozpoznającym sprawę spadkową jest ono, zgodnie z art. 669, wydawane na rozprawie. Projektodawca w projektowanej nowelizacji proponuje ograniczenie obowiązku sądu wzywania na rozprawę niektórych kategorii spadkobierców ustawowych wyłącznie do sytuacji, w której są oni sądowi znani (art. 669). Projektowane rozwiązanie należy ocenić jako zasadne. Takie samo ograniczenie zasadnie wprowadzono w zakresie badania z urzędu tego kto jest spadkobiercą testamentowym oraz ustawowym (art. 670).

Pozytywnie należy ocenić rozwiązanie projektowane w art. 677, który precyzuje jakie elementy powinno zawierać postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku przez spadkobierców. Projektodawca wskazał, że w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku sąd będzie zobowiązany wymienić:

- 1) spadkodawcę, imiona jego rodziców oraz jego numer PESEL jeżeli został nadany, datę i miejsce zgonu albo znalezienia zwłok oraz jego miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci;
 - 2) wszystkich spadkobierców, którym spadek przypadł, ich imiona, nazwiska i imiona rodziców oraz datę i miejsce urodzenia osób fizycznych, a w przypadku osób prawnych - nazwę i siedzibę;
 - 3) tytuł powołania do spadku, wysokość udziałów w spadku;
 - 4) sposób nabycia spadku, a w razie dziedziczenia testamentowego określenie formy testamentu i powołanie protokołu otwarcia i ogłoszenia testamentu;
 - 5) spadkobierców dziedziczących gospodarstwo rolne podlegające dziedziczeniu z ustawy oraz ich udziały w nim.”,
- a także stwierdzić nabycie zapisu windykacyjnego, wymieniając osobę, dla której spadkodawca uczynił zapis windykacyjny oraz przedmiot tego zapisu.

Pozostałe zmiany wprowadzone do projektu tj. w szczególności zmiana w ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1192 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1177) oraz w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072; z 2021 r. poz. 1080 i 1236 oraz z 2022 r. poz. 655) również należy ocenić pozytywnie. Rada Legislacyjna popiera zwłaszcza rezygnację z dodawania w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych przepisu stanowiącego, że „Dokumenty wytworzone na potrzeby prowadzonych postępowań sądowych, na podstawie danych zgromadzonych w rejestrach, bazach lub ewidencjach, do których sąd ma zapewniony dostęp na podstawie przepisów szczególnych, posiadają moc prawną dokumentów urzędowych.” (projektowany art.

20b ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych w brzmieniu przewidzianym w art. 5 pkt 2 Projektu z 15 grudnia 2021 r.). Przepis taki był przewidziany w Projekcie z 15 grudnia 2021 r. i był on stosunkowo kontrowersyjny, gdyż przydawał on w istocie moc dokumentów urzędowych dokumentom, które zostały wytworzone przez niedookreślony i niejasny krąg podmiotów, przy wprowadzeniu jednocześnie niejednoznacznej formuły „dostępu na podstawie przepisów szczególnych”.

W odniesieniu do zmiany legislacyjnej polegającej na dodaniu nowego art. 5 ust. 6b w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 709 i 1978 oraz z 2022 r. poz. 350) Rada Legislacyjna proponuje rozważenie zmiany stylistyki tego przepisu, tak aby dostosować jego brzmienie do dwóch wcześniejszych przepisów tej ustawy regulujących analogiczne merytorycznie kwestie. Ta proponowana przez Radę Legislacyjną zmiana polegałaby na wyeksponowaniu na plan pierwszy celów dostępu do rejestru stanu cywilnego, następnie wskazaniu podmiotu uprawnionego oraz finalnie treści tego uprawnienia, tak jak to ustawodawca uczynił w już obowiązujących przepisach art. 5 ust. 6 i 6a ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego. Rada Legislacyjna proponuje zatem następujące brzmienie projektowanego art. 5 ust. 6b ustawy – Prawo o aktach stanu cywilnego: „Na potrzeby prowadzonych postępowań sądy posiadają dostęp do rejestru stanu cywilnego.”.

III. Konkluzje

Przedłożony do zaopiniowania projekt ustawy należy ocenić pozytywnie.

Rada Legislacyjna rekomenduje powyższy projekt do dalszych prac ustawodawczych.

*Na podstawie projektu opinii przygotowanej
przez dr hab. Annę Hrycaj, prof. UŁa Rada
Legislacyjna przyjęła na posiedzeniu w dniu 20
maja 2022 r.*

prof. dr hab. Marek Szydło

Przewodniczący Rady Legislacyjnej

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	3418127.7961768.5378866
Nazwa dokumentu	Opinia RL z dnia 20 maja 2022 r.pdf
Tytuł dokumentu	Opinia RL z dnia 20 maja 2022 r
Sygnatura dokumentu	
Data dokumentu	2022-05-20
Skrót dokumentu	A41D029833F9917E6CD21FA10DC151B6BEBE5F98
Wersja dokumentu	1.0
Data podpisu	2022-05-26 14:25:56
Podpisane przez	Marek Jacek Szydło
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego

EZD 3.108.84.84.

Data wydruku: 2022-09-12

Autor wydruku: Pawlak Justyna w zastępstwie za Sekretariat DLPC-I. (Główny Specjalista)